

VENERA I ADONIS

William Shakespeare

MATICA HRVATSKA

ELEKTRONIČKA IZDANJA MATICE HRVATSKE
NIZ KLASICI SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI

10

William Shakespeare
HAMLET

Za nakladnika
IGOR ZIDIĆ

Glavna urednica
ROMANA HORVAT

Urednik elektroničkih izdanja
JOSIP BRLEKOVIĆ

Priprema
SLUŽBA TEHNIČKE PRIPREME MH

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem ??????

ISBN 978-953-150-???-?

William Shakespeare

VENERA I ADONIS

Preveo
MATE MARAS

MATICA HRVATSKA
ZAGREB 2011

Ukratko o djelu

Naslov izvornika: Venus and Adonis

Godina nastanka: 1593 (1592)

Uvedeno u Registar nakladnika: 18. travnja 1593.

Prva izdanja: 1593(Q1), 1594(Q2), 1595?(Q3, O1), 1596(Q4, O2), 1599(Q5, O3), 1599(Q6, O4), 1602?(Q7, O5), 1602(Q8, O6), 1602(Q9, O7), 1617(Q10, O8)

Izvori i utjecaji:

Ovidije (43. prije Krista – 18): *Metamorfoze* (na engleski preveo Arthur Golding, 1567)

Lijepi mladić Adonis polazi zorom u lov ne mareći što ga s divljenjem gleda božica ljubavi Venera. Kad se sretnu, Venera ga zaustavi i svali s konja te ga pokuša poljubiti, ali Adonisa nimalo ne zanima ljubav. Božica ga dugo preklinje i govori mu kako je njegova dužnost imati potomstvo, tako da je već podne kad se on uspije istrgnuti iz njezina zagrljaja. Uto dojuri uspaljena ždrjebica, pa Adonisev konj pokida uzdu i odjuri za njom u šumu, ostavivši gospodara.

Neraspoloženi Adonis sjedne u travu, a Venera ga opet neuspješno pokušava zavesti. Zgrozivši se zbog njegove ravnodušnosti, ona se onesvijesti; zapanjeni Adonis — pomislivši da je možda mrtva — nastoji je osvijestiti poljupcima. Kad se Veneri povrati svijest, Adonis pristaje na posljednji poljubac za laku noć, ali uzbuđena Venera vidi u tome priliku da ga se svega domogne.

Adonis se načas otrgne i ustane, a Venera ga pita hoće li se sutra s njom sastati. On odgovori da sutra s prijateljima ide u lov na veprove. Uznemirena zbog te nakane, Venera ga opet zgrabi i privuče na sebe, ali na njezino razočaranje ništa se ne dogodi. Naposljetku ga nastoji odvratiti od opasnoga lova, ali on ne želi čuti savjeta, nego nju grdi što joj je više stalo do požude nego do ljubavi, i odlazi, ostavljajući Veneru da proplače noć.

Kad osvane druga zora, Venera začuje zvuke lovačkoga roga, potrči prema njima, i naiđe na okrvavljena vepra. Kolebajući se između straha i nade, uskoro se uvjeri da su se ostvarile njezine najgore slutnje, jer u šumi otkrije unakaženo Adonisevo tijelo. Isprva zaniyemi, zatim iskazuje počast njegovoj ljepoti i proriče da će ljubav nakon njegove smrti promijeniti narav. Ali dok ga promatra, Adonisevo tijelo iščezava i na njegovu mjestu niče crvenobijeli cvijet. Božica ga bere i na kočiji koju nose golubice odlijeće prema svojem otoku Pafu.

*Vilia miretur vulgus; mihi flavus Apollo
Pocula Castalia plena ministret aqua.*¹

Veleštovanom Henryju Wriothesleyu,
grofu od Southamptona i barunu od Titchfielda

Veleštovani,

Ne znam koliko ću pogriješiti posvećujući svoje neuglačane redke vašemu gospodstvu, ni koliko će me svijet pokuditi što izabrah tako snažan oslonac da poduprem tako slabašan teret. Samo, ako vaša izvrsnost tek hini ugodu, ja držim da sam visoko pohvaljen; i zavjetujem se da ću koristiti sve dokone ure, dok vas ne počastim kojim ozbiljnijim trudom. Ali ako se prvi baštinik moga domišljanja pokaže nakaznim, bit će mi žao što je imao tako plemenita kuma, i nikada poslije ne ću orati tako jalovu zemlju od straha da mi opet ne donese tako slabu žetvu. To prepuštam vašoj veleštovanoj prosudbi, a vašu izvrsnost zadovoljstvu vašega srca, kojemu želim da vazda odgovara vašoj vlastitoj želji, i onomu što svijet očekuje s puno nade.

Vjeran vašoj izvrsnosti sa svim štovanjem,
William Shakespeare

¹ Latinski: *Prostim stvarima neka se divi svjetina; meni zlatokosi Apolon / neka pru' i vr~eve pune vode s Kastalije.* (Ovidije, *Amores*, lib. I, el. XV, 35–36)

U času kad sunce u licu purpurno,
 Posla zadnji pozdrav uplakanoj zori,
 Adonis ružolik u lov krenu žurno;
 Lov ljubljaše, ali ljubav smijehom kori.

Bolno sjetna Venera do njega brza,
 I počne ga snubiti ko prosac drzak.

»Tripudat ljepši nego ja«, ovako veli,
 »Umiljat bez premca, poljski cvijete glavni,
 Rujniji od ruža, od grlica bjelji,
 Ljupkiji od ljudi, sve nimfe potavni;
 Narav što te stvori, nadmašena potom,
 Kaže da svijet s tvojim skončava životom.

10

Udostoj se, čudo, sjaši sa svog ata,
 I gordu mu glavu uz luk sedlen puti;
 Pristaneš li na tu milost, slijedi plata —
 Tisuću ćeš mednih otajstava čuti.

Gdje ne psiče zmija, tu dođi na sijelo,
 A kad sjedneš, moj će osuti te cjelov.

Al ne zgadi mrskom zasitnošću usne;
 Obiljem ih gladni, svježom mijenom blijedi
 I rumeni: deset cjelova se zgusne
 Ko jedan, a jedan ko dvadeset vrijedi.

20

Ljetni dan će trajat jedan sat, kad mine
 U zabavi što na vrijeme baca čine.«

Rekavši mu to, za znojan dlan ga hvati
 Što životnoj sili i žaru prethodi,
 Te drhćuć od strasti zove ga pomasti,
 Melemom zemaljskim što božici godi:

Pomamljenu tako želja je uspali
 Takvom snagom da ga hrabro s konja svali.

30

Krjepka konjica joj uzda preko ruke,
 Drugom nježnoga mladića pritisnula,
 Koji se rumeni i srdi od muke,
 Nesklon da se igra, otežalih čula;
 Ona ognjen ugljen, crvena i žudna,
 On crven od stida, al mu želja studna.

Urešenu uzdu oko grane divlje
 Žustro učvrsti — oh, kako ljubav žeže! —
 Ždrijebac već je spraćen, pa sada još življe
 Pokušavat poče da jahača sveže. 40
 Nauznak ga gurnu, a sama bi pala,
 I svlada ga snagom, bludom nije znala.

Čim je pao, ona već kraj njega leži,
 Oboje na lakte oslonjeni bočno;
 Čas obraz mu miluje, čas on se ježi,
 Počne grdit, al mu odmah usta sočno
 Ljubeć začepi, pa bludno soptec zbori:
 »Grdiš li, ti usta većma ne otvori«.

On plašljivim sramom gori, ona gasi
 Suzom s obraza mu djevojačku vatru;
 Pa se opet trsi da ih zlatne vlasi
 I burni uzdasi osuše i taru.
 Bestidna je, on joj kaže, čin joj kori;
 Sve što slijedi, ona poljupcima mori.

50

Poput gladna orla što od posta ljuta
 Kljunom trga perje i meso i kosti,
 Trese krilima, i sve u žurbi guta,
 Dok želudac kljuka, dok se plijenom gosti;
 Tako njemu ljubi čelo, bradu, lice,
 I gdje svrši opet počne iznovice. 60

Nesklon slušat, premda pod prisilom strepi,
 U lice joj diše dok dahćući leži.
 Tom se parom ona kao plijenom krijepi,
 Veli da je rajska vlaga, dašak svježi,
 Od obraza želeć cvjetne perivoje,
 Samo da ih takvi pljusci rosom poje.

Kako ptica leži sapeta u mreži,
 Adonis je stegnut njenim zagrljajem;
 Puki stid ga srdi i otpor sve teži,
 Te mu gnjevne oči bljesnu ljepšim sjajem: 70
 Kiša slivena u nabujalu rijeku
 Sili je da sprude poplavi u tijeku.

Preklinje ga opet, i preklinje divno,
 Jer za divno uho svoju priču prede.
 On je stalno mrk, stalno se tmuri kivno,
 Od grimizna stida do ljutine blijede.
 Crvena ga ljubi najviše, a bijela
 Od najviše više, još većma vesela.

Njemu je da bira, njoj da samo žudi,
 Pa besmrtnom lijepom rukom zavjet pravi 80
 Da se ne će s mekih maknuti mu grudi
 Dok on s bitkom suza mira ne uglavi:
 Dugo dažde, njeni obrazi već mokri —
 Taj nebrojen dug sladak će cjelov pokrit.

Diže bradu nakon njena obećanja,
 Poput gnjurca koji kroz valovlje gleda,
 Ali čim ga netko spazi, već zaranja;
 Tako nudi da joj za čim čezne preda,
 Al kad ona spremi usne da joj plati,
 On trepne, i usne ustranu odvrati. 90

Nikad putnik s ljetne žege ne ožedni
 Za pićem koliko ona za tim darom.
 Pomoć vidi, ali pomoć joj ne slijedi;
 Kupa se u vodi, ipak bukti žarom.

»Smiluj se, tek cjelov prosim«, vapit začē.

»Što si stidljiv, srca kamena dječāče?

Kako tebe mamim, snubljena sam bila
 Ja od boga rata, mrgodna i grozna,
 Komu vrat u boju još ne klonu žilav,
 Tko u svakoj svađi tek pobjedu pozna;
 A ipak je bio on moj rob i sužanj,
 Moleć to što tebi nepitana pružam.

100

Svoje koplje vješa vrh mojih oltara,
 Ugruhani štit i šljem nepokoreni;
 Nauči da pleše, luduje, udvara,
 Da se šali, smiješi, sve za ljubav meni:

Za me prezre crven stijeg i bubnja zator —

Naručaj mu polje, a postelja šator.

Tako ja nadjačah onoga što vlada,
 Vodeć ga u ropstvo na lancu od ruže;
 Snagom snažniji od prekaljenog nada,
 A pred mojim plahim preziranjem puže.

110

Oh, ne budi ohol, moću se ne hvali,

Skršiv onu koja boga borbe svali!

Tek mi usne dirni tim usnama svojim —
 Rujne su mi, premda tako lijepo nisu —
 Poljubac će biti i tvojim i mojim.

Što vidiš na zemlji? Digni glavu k visu,

Pogledaj mi zjene, tu ti lijepost usne:

Kad su oči skupa, daj usne na usne!

120

Ljubiti se stidiš? Onda opet žmiri,
 I ja ću zažmirit; dan će u noć prijeći.
 Ljubav gozbu spravlja gdje se dvoje miri;
 Ne vidi nas nitko, uživaj u sreći.

Te ljubice modrožilne, gdje smo sjeli,
 Ne će brbljati, nit znaju što smo htjeli.

Nježna proljet kaže na mamnoj ti usni
 Da si nezreo; al možeš kušan biti.
 Iskoristi vrijeme, zgodu ne propusti;
 Ljepota se ne smije sama potratiti. 130

Lijepo cvijeće što se ne bere kad sune,
 Već za kratko vrijeme propada i trune.

Da sam ružna, stara, naborana, gadna,
 Pokvarena, mrka, gruba glasa, drska,
 Grbava i strta, kostobolna, hladna,
 Slaba vida, suha, beživotna, mrska,
 Mogao bi krzmat, ne bi bio za me;
 Al kad mane nemam, što se grustiš na me?

Na mom čelu ne ćeš vidjet jedne bore,
 Oči su mi sinje, s blistavim pogledom,
 Koža mi je meka, moje žile gore,
 Ljepota mi raste ko proljeća redom.

140

Da mi vlažnu ruku tvoja ruka ganu,
 Na tvom bi se kanda rastopila dlanu.

Reci mi da zborim, uho ću ti travit,
 Il po travi poput vile kročit bosa;
 Ko nimfa se plešuć na pijesku pojavit,
 Nevidljivih stopa, dugih bujnih kosa.

Jer je ljubav duh od ognja satkan živa,
 Ne teška da tone, već laka da pliva.

150

Svjedok mi je sag od jaglaca gdje legoh:
 Lomno cvijeće nosi me ko stabla jaka.
 Dvije grlice krhke prenijet će me nebom
 Gdje želim uživati, od zore do mraka.

Kad je ljubav tako laka, momče milo,
 Zar misliš da tebi tegobno bi bilo?

Zar ti srce samo vlastit obraz ljubi?
 Zar ti desna ruka s lijevom ljubav nađe?
 Onda sebe odbij sam, i sam se snubi;
 Sam sebe ukradi, pa jadaj zbog krađe.

160

Narcis tako sam se od sebe okrenu,
 Umrije ljubeć svoju u potoku sjenu.

Dragulji se nose, zublje su da sjaju,
 Ljepota se rabi, slatkišem se sladi,
 Sočno bilje plodi, trave miris daju:
 Rast zlorabi sve što raste sebe radi.

Lijepost rađa lijepost, sjeme stvara sjeme;
 Ti si bio začeti, začeti ti je brjeme.

Zašto ti zemaljske mladine da trošiš,
 Nego da se zemlja hrani tvojim plodom?
 Prirodni te zakon sili da se množiš,
 Kada umreš da si živ sa svojim rodom;

170

Tako ćeš usprkos smrti živjeti potom,
 Ako svoju sliku obdariš životom. «

Tad kraljica žudna počne da se poti,
 Jer gdje ležahu već nesta hladovine;
 Titan, umoran na podnevnoj toploti,
 Opazi ih okom gorućim s visine,

Želeć Adonisu vođice svog sprega,
 A s Venerom da je on nalik na njega.

180

Uto Adonis nevoljko, neveselo,
 I ozbiljna oka, odbojna i tmasta,
 Dok mu jasan vid zaklanja mrko čelo,
 Kako nebo kvari para magličasta,
 »O ljubavi dosta!« grka lica reče.
 »Moram poći, sunce obraze mi peče.«

Kaže Venera: »Ah, mlad i tako bježi!
 Isprika da odeš kako je nemušta!
 Jecat ću nebeskim dahom, lahor svjež
 Ohladit će žar tog sunca što se spušta. 190
 Načinit ću za te hlad od svojih vlasi;
 Ako planu, tu je suza da ih gasi.

Toplo svijetli sunce što s nebesa svijetli,
 Ja između sunca tog i tebe legla;
 Vrućina odozgor meni malo šteti,
 Strijela oka tvoga vatrom me je žegla;
 Da besmrtna nisam, života mi nije,
 Kad me sunce s neba i sa zemlje grije.

Zar si tvrd ko čelik, kremen, bez sućuti?
 Ti si tvrđi još, jer kiša smekša stijene. 200
 Zar ne možeš, ženin sine, proniknuti
 Što je ljubav, da se bez ljubavi vene?
 Oh, da ti je mati tako kruta bila,
 Umrla bi djevom, ne bi te rodila.

Što sam ja da na me budeš tako jedan,
 Ili čim te moja prošnja silno muči?
 Što će usni tvojoj škodit cjelov bijedan?
 Zbori, ali lijepim riječma, ili muči.
 Daj mi jedan cjelov, ja ću ti ga vratit,
 A želiš li drugi, kamate ću platit. 210

Fuj, neživa sliko, liče smrti, tame,
 Obojen idole, od bešćutne stijene,
 Kipe koji oči zadovoljiš same,
 Sličan čovjeku, a nerođen od žene!

Nisi čovjek, premda čovječje si puti,
 Jer ljude na cjelov već nagnuće puti.«

To rekavši, jezik moleći zamuče
 Od gnjeva, te zasta od strasti što ključa.
 Oka plam i lica žar nepravdu huče;
 Sutkinja ljubavi svoj ne riješi slučaj. 220

Pa čas plače, čas je govoriti rada,
 Čas joj svaki naum od jecaja strada.

Pa potresa glavom, pa mu šaku hvata,
 Sad u njega zuri, sad u zemlju gleda.
 Rukama ga zatim ko lancem omata;
 Rukama ga hoće svezat, on se ne da.

On bi otišao otud, te se napne;
 Ona ljiljan–prste jedne drugim sapne.

»Ludo«, reče ona, »kad te ovdje krugom
 Ove bjelokosne ograde opkolih, 230

Budi jelen moj, a ja ću biti lugom;
 Hrani se gdje želiš, niz brda i doli;

Usne pasi; budu li tî suhi humci,
 Niže odlutaj, gdje leže ljupki vrutci.

U tom zabranu je okrjepe obilje:
 Travnate doline, zanosne poljane,
 Obli brijezi, mračne guštare i divlje,
 Da te od oluje i od kiše brane;

Kad sam takva, budi jelen u mom gaju,
 Psi te ne će dignut, stotine da laju.«

Adonis se na to smiješi od gorčine,
 Jamice se jave na obraza oba;
 Načini ih Amor, ako i sam zgine,
 Da dobije pokoj tako čedna groba;
 Predviđajuć dobro, ako tamo sleti
 Gdje življaše ljubav, da ne može mrijeti.

Te zanosne špilje, te čarobne jame,
 Venerine želje gutaju ko zjala.
 Kad već pomahnita, gdje je sad joj pamet?
 Čemu druga zlijed, kad već je mrtva pala? 250
 Kraljice ljubavi, spram svog suda zgriješi:
 Voliš obraz što ti s prijezirom se smiješi!

Kako će sad nastaviti? Što će reći?
 Presahla joj riječ, sve veću ćuti muku;
 Vrijeme prođe, njezin cilj želi pobjeći,
 Već se otimlje iz spletenih joj ruku.
 »Milost«, vapi ona. »Bar malo sućuti!«
 On skače i žurno svom se konju puti.

Ali iz šibljika obližnjeg, gle, gojna
 Ždrjebica, i plodna, mlada, uznosita, 260
 Spazi mladićeva ustoptala konja,
 Te frkće i glasno njišteć k njemu hita;
 Snažnovrati konjic, privezan za drvo,
 Kida uzdin remen, i k njoj kreće hrlo.

Ponosito skače, i hrže, i jezdi,
 Kadli tkani kolan nadvoje mu puče;
 Krotku zemlju tvrdim kopitima zlijedi,
 Ko nebeski grom joj šuplja njedra huče;
 Pa zubima zdrobi od željeza žvale,
 Svladav njih što njime vladati su znale. 270

Na napetu vratu spletena mu griva
 Sva nakostriješena, načuljene uši;
 Nozdrve mu srču zrak, a para živa
 Ponovno se kano iz pećnice puši;
 Oko, koje gnjevno poput ognja strijelja,
 Žar požude kaže i žestinu želja.

Katkad kasa, kao korake da broji,
 Skromna ponosa i veličine blage;
 Zatim cupka, skače i upropanj stoji,
 Ko da veli: »To je kušnja moje snage; 280
 I gle, ovo činim da zaslužnjim oči
 Lijepo ženke što se pokraj mene koči.«

Što mari za gnjevnu kretnju svog jahača
 Koji se u mazno »Hoj«, il »Stani« uzda?
 Čemu orme sjaj i raskoš pokrivača,
 Čemu sada oštra ostruga i uzda?
 Vidi svoju ljubav, i drugo ne vidje,
 Jer se drugo vidu oholu ne svidje.

Kako slikar život nadmašiti hoće
 Slikajuć konjica vrlo skladna stasa, 290
 Umjetnošću protiv naravne vrsnoće,
 Ko da mrtav može živa da nadglasa,
 Tako taj konj bješe uzor konju svakom,
 Krokom, žarom, građom, obličjem i dlakom.

Čupavo putište, dug vrat, kružan nokat,
 Nozdrve široke, noge ravne, jake;
 Tankogriv, kratkouh, prsat, repat, okat,
 Snažnih sapi, male glave, meke dlake:
 Resilo ga sve što resi konja rasna,
 Van krasna jahača ponad hrpta krasna. 300

Čas daleko strugne, pa stane i zuri;
 Čas na šušanj perca lecne se i zgrči;
 Pa se sprema vjetar izazvat da juri,
 I ne zna se da li leti ili trči,
 Jer mu rep i griva zvižde s vjetra jaka —
 Ko pernata krila uzvija se dlaka.

On promatra svoju ljubav, pa joj hrže,
 Ona odgovara, zar mu misli sazna.
 Al snubljene ženke ponosno se drže:
 Ravnodušna lika, regbi neprijazna, 310
 Odbija mu ljubav, prezre želje vruće,
 Blago milovanje kopitima tuče.

Zatim, poput nezadovoljnika zdvojna,
 Spusti rep ko perjanicu koja padne,
 Hladovinom pokri svoja bedra znojna;
 I topće, od srdžbe žderuć muhe jadne.
 Kad mu ljubav vidje koliko ga draži,
 Ljubaznija posta, njegov gnjev da blaži.

Srdit ga gospodar uhvatiti gleda,
 Kadli nekročena kobila, sa strahom, 320
 Umaknu mu brzo, loviti se ne da;
 Osta ondje Adonis, a konj za njom:
 Jurnuše u šumu kao da već lude,
 Ispred vrana što se njih preletjet trude.

Sjede Adonis, sav nabreknut od gnjeva,
 Ždrijepca žestokog i nepokornog psuje.
 I sad opet sretan trenutak prispijeva
 Kad se molbom bolna ljubav usrećuje;
 Jer kažu da srce trostruko se zlijedi,
 Kad mu ispomoć od jezika ne slijedi. 330

Zajažena rijeka, il peć zatvorena,
 S više bijesa nabuja, i žešće gori;
 Tako, kažu, kad je tuga sakrivena,
 Ljuven oganj blaži riječ koja se zbori;
 Al odvjjetnik srca kad zanijemi jednom,
 Stranka propada u parničenju bijednom.

Vidi je gdje dolazi, i plane uto,
 Kao što na vjetru živne žar što trne;
 Pa klobukom krije svoje čelo ljuto,
 Duha smućena put zemlje gleda crne, 340
 Ne zapažajući da je blizu tako,
 Jer mu je na oku iskosa onako.

Kakav prizor bješe, oh, gledati zorno
 Kako se prikrada ćudljivu mladiću!
 Motrit kako su se borili razorno
 Bljedilo i rumen u njezinu biću!
 Blijed bijaše obraz tek trenutak u nje,
 A već bljesnu ognjem poput s neba munje.

Gdje je sjedio, baš sada ona stiže,
 Preda nj kleče kao ljubavnica blaga; 350
 Jednom lijepom rukom njegov klobuk diže,
 Drugom nježnom rukom lijep mu obraz draga:
 Nježniji mu obraz meku ruku upi,
 Spremno kako novi snijeg sve trage kupi.

Kakav rat pogleda među njima bješe!
 Njene oči bile moliteljke jadne,
 Njegve oči kanda još ih ne vidješe,
 Njene oči snube, njegov oči hladne;
 Sva ta nijema gluma svoju radnju sroči
 Suzama, što poput pratnje dažde oči. 360

Posve nježno sad za ruku hvata njega,
 Kano bjelokost u traci od ubjela,
 Ljiljan zasušnjen u tamnici od snijega,
 Bijel prijatelj paše dušmanina bijela;
 Krasan dvoboj, hotice i nehotice,
 Dvije srebrene se ljube golubice.

Još jednom oruđe njenih misli krene:
 »O najljepši stvore s ovih smrtnih strana,
 Da sam ja muškarac, a ti poput mene,
 Moje srce cijelo, tvoje srce rana, 370
 Za sladak bih pogled pomoć tebi htjela,
 Makar lijek ti bila propast moga tijela.«

»Daj mi moju ruku«, on će, »što je gladiš?«
 »Daj mi moje srce za nju«, ona reče,
 »Da ga svojim tvrdim srcem ne zanadiš,
 Pa ga mekan uzdah nigda ne zasiječe.
 Tad jecaje ne ću ljubavne ni čuti,
 Jer Adonis srcem moje srce skruti.«

On viknu: »Sramota! Daj mi mira, dosta!
 Prođe radost moga dana, konj mi nesta, 380
 A tvoja je krivnja što bez njega ostah.
 Ostavi me tu, molim te, idi smjesta;
 Jer se dušom, mišlju, revnom skrblju patim,
 Kako konja svog od kobile da vratim.«

Ona odgovori: »Tvoj konjic pozdravlja
 Slatku želju što se u njem toplo zače.
 Nagnuće je žar kojino gasit valja,
 Jer će goreć srce sažgati inače.
 More ima kraj, al želja nema međe;
 Stog se ne čudi što konj ti tamo prijede. 390

Kako zavezan za drvo, poput rage
 Staja, kad ga kožna uzda krotko svlada!
 Al nagrada od mladosti, pogled drage,
 Ispuni ga prijezirom spram ropskog jada,
 S vrata svita zbací remen koji vrijeđa,
 Oslobodi usta, i prsa, i leđa.

Tko ugleda голу ljubav u postelji,
 Gdje bjeljoj od bijele boje plahte uči,
 Kad pohlepno oko nasiti po želji,
 Zar čulima drugim užitke ne luči? 400
 Tko je tako strašljiv da se ne usudi
 Hrabro dirnut vatru, kad vrijeme zastudi?

Nježni mladiću, svog konja ne osudi,
 Usrdno te molim, već od njega uči
 Da se sladiš srećom koja ti se nudi;
 Nauk ti je njegov čin, čak ja da mučim.
 Gradivo je lako, oh, nauči ljubiti,
 Što se jednom svlada, ne će se izgubiti. «

»Ne znam ljubav«, on će, »nit je želim znati,
 Van ako je vepar, da je vijam zatim. 410
 Tako velik zajam ne ću dugovati;
 Ljubav ljubim tek da s ljubavlju je blatim,
 Jer je život to u smrti, kako načuh,
 Gdje u istom dahu smiju se i plaču.

Tko neskladne halje nosi nesvršene?
 Tko pupoljak bere dok list ne izbije?
 Sve što raste, u naponu snage vene
 Čim se mrvu zlijedi, više vrijedno nije;
 Kad se mlado ždrijebe jaše i tovari,
 Nikad ne ojača, a izgubi čari. 420

Stežanjem mi zlijediš ruku; ne raspredaj
 Šuplje priče, odlazi, ne zbori više;
 Neslomljivo moje srce ne opsjedaj,
 Dveri će mu odbit ljubavne juriše.

Pusti molbe, laske i hinjene suze,
 Nitko s njima tvrdo srce ne zauze.«

»Zar ti imaš jezik?« ona će. »Zar zboriš?
 Oh, da nemaš, il da ja ne čujem riječi!
 Tim glasom sirene dvostruko me moriš;
 Imah brjeme već, sad nošenje me gnječi:

430

Milozvučan nesklad, rajski napjev grubi,
 Slatka glazba uhu, zlijed što srce ubi!

Da očiju nemam, uši bi ti moje
 Voljele ljepotu skritu u nutrini;
 Ili da sam gluha, s vanjštine bi tvoje
 Ganuo se svaki moj dijel osjetilni;
 Bez oka i uha, i gluha i slijepa,
 Dodirom bih tebe još ljubila lijepa.

Recimo da budem lišena ćutila,
 Pa da nemam vida, opipa, ni sluha, 440
 Moja ljubav ista spram tebe bi bila,
 Da ne ostane mi ništa osim njuha;
 Jer iz kotla tvoga divna lica diše
 Dah opojan koji ljubavlju miriše.

Ah, što okusu bi bio gozba tečna,
 Kad gojiš i hraniš četiri ostala!
 Željeli bi da svečanost bude vječna,
 Te bi sumnja dvaput dveri zaključala,
 Da ne bi ljubomor, nezvan gost nemio,
 Unišavši krišom pir poremetio.«

450

Još jedanput medna dadoše prolaza
 Dveri od rubina njegovu govoru,
 Ko crveno jutro što igda pretkaza
 Oluju na polju, brodolom na moru,
 Žalost pticama, pastiru muku tvrdu,
 Strašan dažd i vihor ovčaru i krdu.

To znamenje kobno svjesno joj se desi:
 Kako vjetar prije kiše baš umukne,
 Kako vuk se prije zavijanja kesi,
 Ili boba prije truljenja prepukne, 460
 Ko puščano zrno pogubno je zgodi
 Njegov naum prije nego riječ se rodi.

I na njegov pogled ona pade teško,
 Jer pogledi ljubav smrte i uskrsnu;
 Rana se od mrka oka liječi smiješkom.
 Blago palima što s ljubavlju tek čvrsnu!
 Misleć da je mrtva, blijedo lice njeno
 Pljuska momak lud, da postane crveno.

Sav u čudu mijenja zadnji naum nato,
 Jer je namislio oštro da je kudi, 470
 Što lukava ljubav spriječi domišljato:
 Ume što je tako braniš, sretan budi!
 Jer na travi kano umorena leži,
 Dok joj njegov dah ne dahne život svježi.

Zavrće joj nos, i bilo čvršće stišće,
 Lupka je po obrazima, usne trlja,
 Savija joj prste; sto načina ište
 Da osvjetla što mu neljubaznost mrlja.
 Ljubi je, a ona svaku želju gubi
 Da se igda digne, nek je zavijek ljubi.

480

Nakon noći tuge dan se sada javlja:
 Ona blago diže dva prozora modra,
 Poput krasna sunca što jutro pozdravlja
 Novom odorom, a sva je zemlja bodra;
 I kako je jasno sunce nebu slava,
 Tako njojzi lice oko obasjava.

Te su zrake njemu golo lice mile,
 Kanda otud zajme blještavilo cijelo.
 Četiri bi svijeće ko nikad se slile,
 Da njegove mrko ne pomuti čelo; 490
 Dok njene kroz suze kristalne blistaju,
 Ko mjesec u vodi noću gledan sjaju.

»Oh, gdje sam? Na zemlji, il na nebu?« reče.
 »Il u moru potopljena, il u vatri?
 Koje li je doba? Jutro? Trudno večer?
 Uživam li mrijeti, ili život snatrim?
 Dočas živjeh, život ko smrtna strahota;
 Dočas mrijeh, a smrt mi ko radost života.

Oh, ti ubi mene, još me jednom ubij!
 Očiju ti skrbnik, tvrdo srce tvoje, 500
 Prijeziru ih uči i varkama grubim,
 Pa mi umoriše jadno srce moje;
 Al mi oči, vođe kraljičine stalne,
 Vide tek zbog tvoje dvije usne sažalne.

Ljubile se dugo porad toga lijeka!
 Oh, nek im ne blijedi ruho od skrleta,
 I dok traju, bile zelene dovijeka,
 Da razgone pošast pogibeljnih ljeta:
 Neka zvjezdocatci, što pišu o smrti,
 Mogu reći da ćeš dahom kugu strti.

Ti usnama čistim sladak pečat poda
 Na meke mi usne; da ih sved pečatiš,
 Što da nudim? Ja sam voljna sebe prodat,
 Ako ti me kupiš i pošteno platiš;
 Bojiš li se pri toj kupovini varki,
 Metni žig na vosak usana mi žarkih.

Tisućom cjelova kupi srce moje,
 I bez žurbe, jedan po jedan da kanu;
 Tebi deset stotina dodira što je?
 Ta brzo se broje, i brzo nestanu! 520
 Ne platiš li, znaj da dvostruko si dužan;
 Zar zbog dvije tisuće cjelova si tužan?«

»Ljubiš li me, lijepa kraljice«, on veli,
 »Moju čudnost mjeri ljetima nejakim.
 Dok se sâm ne spoznam, spoznat me ne želi:
 I riblje se mliječi kloni ribar svaki;
 Zrela šljiva padne, zelena se drži,
 Il je, kad se rano bere, gorke srži.

Utješitelj svijeta danje djelo vruće
 Na zapadu svrši, umoran od jezde; 530
 Već je kasno; sova, glasnik noći, huče;
 Ovce u tor pošle, ptičice se gnijezde;
 A oblaci tmasti, sjeneć svjetlost neba,
 Vele laku noć, i da se rasti treba.

Sad ću laku noć ti reć, ti isto kaži;
 Rekneš li to, ti ćeš dobit cjelov jedan.«
 Ona reče laku noć i od njega traži
 Prije oproštajne riječi zalog medan;
 Rukama ga slatko oko vrata grli;
 Kanda će se srasti, lice k licu hrli.

Otrže se on bez daha, te ustegne
 Rajsku rosu što se s koralj–usta kuša;
 Divan okus znadu njene usne žedne —
 Njim se site, al se tuže da je suša.

On obiljem njenim shrvan, kraj nje gladne,
 Slijepjenih usana s njom na zemlju padne.

Sad popustljiv plijen ulovi želja orna,
 I pohlepno ždere, ali nikad sita.
 Likuju joj usta, njegova pokorna,
 Otkup plaćaju što porobljivač pita; 550
 A grabljivom mišlju tako cijenu diže
 Da sve blago ona s usana mu siše.

Pošto osjeti slatkoću stečevine,
 S mahništvošću slijepom ona poče pljačku;
 Uzavre joj krv, a lice ognjem sine,
 Bludan nehaj hrabrost potiče luđačku,
 Te će suzbit razbor, u zaborav pasti,
 Mimo krotka srama i propale časti.

Od grljenja snažna klonuv, vruć i shrvan,
 Kano divlja ptica što je kroti blagost, 560
 Il lakonog srndać od lovljenja skrhan,
 Il tvrdoglav djetić kojeg smiri dragost,
 On sad sluša, sad se ne opire više,
 Ona uzima što može, a još ište.

I smrznut se vosak smekša kad se mijesi,
 I lakom je stisku napokon podatan.
 Beznadna se stvar drznućem često desi,
 Baš u ljubavi što mimo prava hvata:
 Čuvstvo ne klone ko kukavice sinje,
 Već najviše snubi kad se cilj uginje. 570

Kad se mrštio, da ona tada ode,
 Ne bi takav nektar ispila mu s usta.
 Ta, ruža se bere premda trnjem bode,
 Neka s grube riječi ljubavnik ne susta;
 Da se lijepost čuva pod dvadeset brava,
 Ljubav prodire i sve ih otključava.

Od ganuća duže držati ga ne će;
 Smije li otići, on je moli bijedan.
 Ona odlučna da ne brani mu veće,
 Oprašta se s njim, a svoje srce gleda:
 Kupidovim lukom zaklinje se tužna
 Da ga nosi on u grudima ko sužnja.

580

»Slatko momče«, reče, »tužno ću provesti
 Ovu noć, jer s bolna srca bdiju oči.
 Kaži, Ljeljo, mi ćemo se sutra sresti?
 Hoćemo li, reci? Pristaješ li doći?«
 On kaže da ne će; sutra mu je želja
 Vepra loviti u društvu prijateljâ.

»Vepra«, ona će; a bljedilo joj plavi
 Obraz, kao kad se po rumenoj ruži 590
 Prostire platno; njegova je priča stravi,
 Ruke mu ko jaram oko vrata pruži.
 Viseć mu o vratu, klone iznenada;
 Ona nauznak, on njoj na trbuh pada.

Nasred ljubavnog je sada borilišta,
 Njezin vitez spreman za okršaj vreli.
 Ali sve je mašta, ne doživje ništa;
 Premda na njoj jaše, krotit je ne želi;
 Pa je njoj od muka Tantalovih teže,
 Uživanja nema, a Elizij steže. 600

Varkom naslikana grožđa, ptice jadne
 Očiju su punih a prazne utrobe;
 Tako ona sahne nesretna, ko gladne
 Bespomoćne ptice što vidješe bobu.

Toplo uzbuđenje koje njemu fali
 Stalnim ljubljjenjem se trsi da potpali.

Sve je zalud, draga kraljice, on ne će.
 Kušala je ona koliko umije;
 Molba joj je bila vrijedna plaće veće;
 Ljubav je, i ljubi, al ljubljena nije. 610

»Pusti me! Sramota!« on će. »Ti me gnječiš,
 A razloga nemaš da me tako spriječiš.«

»Već bi otišao«, ona će, »da nijesi
 Rekao da vepra, momče, lovit kaniš.
 Oh, oprezan budi, ne znaš što se desi
 Kad kopljanim vrškom divlju svinju raniš,
 Što ne skriva kljove već ih brusi bolje,
 Ko poguban mesar, odlučan da kolje.

Borben izgled svitim ledima mu daju
 Čekinjasti šiljci, što dušmane stravi; 620
 Oči mu, kad bjesni, ko krijesnice sjaju,
 Surlom kopa grobove gdje god se javi;
 Kad ga razljute, sve sa svog puta miče,
 A kog svali, groznim očnjakom ga smiče.

Oštra dlaka štiti pobočje mu jako,
 Takav oklop kopljem ne možeš nagrđit;
 Kratak zbijen vrat mu nije zlijedit lako;
 Udarit će i na lava, kad je srdit.
 Ko u strahu, grmlje spleteno i trnje
 Razmiču se pred njim kada kroz njih srne. 630

On ne cijeni, jao, obraze ti krasne,
 Što im Amor danak pogledima nudi;
 Ni meke ti ruke, oči, usne slasne,
 Čijem savršenstvu cijeli svijet se čudi:
 Već kad stekne prednost, on će — o strahote! —
 Kano ledinu izrovat te ljepote.

U brlogu gnusnom, oh, nek mirno leži!
 Ljepota se kloni tog zloduha kleta.
 Iz pogubna doseg mu pomno bježi;
 Sretnici se drže prijateljskog svjeta. 640
 Čim spomenu vepra, bez himbe, u strahu
 Za tvoj udes moji zglobovi drhtahu.

Zar ne spazi kako u licu pobijelih?
 Kako mi iz oka vire strave srsi?
 Zar ne padoh kad se sa sviješću razdijelih?
 Nemirno mi srce, razdirući prsi,
 Na kojima ležiš, od zle slutnje ludi,
 Kano potres drma te na mojoj grudi.

Jer gdje ljubav vlada, zabrinuta muka
 Samozvano drži stražu dok se ljubi; 650
 Uzbunjuje lažno, na izgrede nuka,
 Kličući u doba mira: 'Ubij, ubij!'
 Te u nježnoj ljubavi se želje zatru,
 Kako zrak i voda utrnjuju vatru.

Taj doušnik grki, uhoda što svađa,
 Taj crv što će nježni pup ljubavi jesti,
 Taj širitelj priča što razdore rađa,
 Noseć katkad prave, katkad lažne vijesti,
 Kuca mi na srce, na uho mi javi,
 Ako ljubim te, da tvoja smrt me stravi. 660

Još mi prikaza pred očima ovako
 Prizor bijesna vepra kada pomahnita:
 Dok prilika tvoja leži nauznako
 Pod zubima oštrim, sva krvlju oblita,
 Krv ti tako mlade poprskala cvijete
 Da im glava visi, klonuli od sjete.

Što bih mogla, da te tako vidim stvarno,
 Kad me drhtavica od maštanja mori?
 Već od misli srce krvari mi harno
 I uči ga strah vidovito da zbori: 670
 Proričem ti smrt, a živu žalost sebi,
 Ako sutra vepar bude parac tebi.

Al moraš li lovit, poslušan mi budi:
 Driješi pse na hitra zeca što se straši,
 Il na lisca što od mudre živi ćudi,
 Il na srnu što se svih susreta plaši;
 Goni humcima stvorenja ta što drhte,
 I na konju snažna daha slijedi hrte.

I kad tako digneš kratkovidna zeca,
 Gledaj kako jadnik, da se riješi jada, 680
 Vjetar prestiže i pomnjivo presijeca
 Po sto puta trag i skreće iznenada;
 Mnogobrojni tijesni prolazi kud šara
 Labirint su njegov da dušmane vara.

Katkad usred kakva ovčjeg stada hrupi,
 Da se njih pomete u hrtova rasnih;
 Katkad je pod zemljom u kunićjoj rupi,
 Da prekine kevtanje goniča glasnih;
 A katkad u krdo jelenje će stati:
 Grožnja smišlja varke, strah bistrina prati. 690

Jer kad mu se miris ondje s drugim smiješa,
 Vrući psi što njuše vonj u sumnju padnu,
 Zamre bučan lavež, sve se uskomeša,
 Dok pogrješku čisto ne razluče hladnu;
 Tad ne štete usta; razliježe se jeka,
 Kanda i na nebu lovina je neka.

Dotle jadni zec, daleko, navrh brijega,
 Na nogama stražnjim stojeć osluškuje
 Gone li dušmani njegovi još njega.
 I uskoro glasne poklike im čuje; 700
 Sad mu se poredit može tuga bona
 S bolesnikom koji čuje brecaj zvona.

Tad ćeš vidjet gdje se rosom škropljen bijednik
 Okreće, i vraća, na putu koleba;
 Svaki kivan trn mu trudne noge zlijedi,
 Svaki šum ga sledi, svaka sjena vreba.
 Jer po bijedi mnogi gazi; tko je nisko,
 Njega nikad ne će podignuti nitko.

Zato mirno lezi, i još malo slušaj.
 Ne, ustati ne ćeš, stoga se ne bori; 710
 Nego lov na vepra zamrziti kušaj,
 Čujuć kako protiv navade ja zborim,
 Vežuć ovo s onim, i kako i kada,
 Jer je ljubav spreman tumač svakog jada.

Gdje sam stala?« »Nije važno gdje«, on reče.
 »Pusti me, da priča završi po želji;
 Noć već minu.« »Pa što onda?« ona reče.
 On će: »Čekaju me moji prijatelji;
 Sad je mračno, pa u hodu pasti hoću.«
 Ona će: »Najbolje želja vidi noću.

Ali ovo zamisli, ah, ako pade:
 Sapinje ti korak zemlja zaljubljena,
 I sve to da jedan cjelov ti ukrade.
 Pošten čovjek biva tat zbog skupa plijena;
 Dijana se čedna zbog usne ti krije,
 Kraduč cjelov da krivokletna ne mrije.

Sad zapažam razlog ovoj noći tmine:
 Cintija od srama smrači sjaj svog srebra,
 Dok se narav ne kazni zbog patvorine,
 Jer ukrade kalupe božanske s neba; 730
 Po njima usprkos nebu tebe tvori,
 Da stid obdan sunce, obnoć mjesec mori.

I potkupi ona stoga suđenice
 Da pometu prirodnu vještinu skladnu,
 Da smiješaju lijepost i s njom boljetice,
 Čisto savršenstvo i nakaznost gadnu,
 Podvrgnuv ga groznom nasilju da strada
 Od nesreća hudih i premnogih jada:

Od ognjice vrele i groznice blijede,
 Kuge otrovne i mahnitosti divlje, 740
 Od bolesti koja srž koštanu jede
 I grijanjem krvi nered izazivlje;
 Bol i čir se kunu, gvalje, zdvojnost slijepa,
 Usmrtit će narav što te zdjela lijepa.

A najmanja čak od sviju tih bolesti
 Za trenutak borbe ljepotu potlači;
 Obličje i put, kakvoće i dražesti,
 Čem se ravnodušni dive promatrači,
 Sve se naglo troši, okopni i mine,
 Ko na suncu snijeg u podne vrh planine.

750

Zbog toga, usprkos neplodnoj čistoći
 Bešćutnih vestalka, hladnih redovnica,
 Što na zemlji uzrok bila bi rjetkoći
 Sinova i kćeri, suha nerodica,
 Budi rastrošan; kad svijeća noću gori,
 Ulje potroši da svijet svjetlošću dvori.

Što je tvoje tijelo već proždrljiv grob
 Što pokapa regbi potomstvo u klici,
 Koje moraš imat kako ište dob,
 Ako ga u mračnoj ne uništiš tmici? 760
 Ako bude tako, prezret će te svijet,
 U tvom ponosu će lijepa nada mrijet.

Tako se u tebi tvoje bivstvo gubi:
 Od građanskog rata to je zločin gori,
 Od zdvojnika što se svojom rukom ubi,
 Od krvnika oca što sina umori.
 Zla rastočna hrđa skritu blagu škodi;
 Al zlato što kola više zlata rodi.«

»Gle«, Adonis reče, »ti ponovno stade
 Da dokono svoju staru priču zboriš. 770
 Zaludu se tebi onaj cjelov dade,
 I zaludu sve se protiv struje boriš;
 Jer crne mi noći, što zle želje goji,
 Sve manje te volim zbog rasprava tvojih.

Dvadeset tisuća jezika da ljubav
 Dade ti, da svaki zvoni od tvog slađe,
 I ko mamni poj sirene da je ubav,
 Ipak mi u srce kušnje glas ne zađe;
 Jer znaj, u mom uhu moje srce straži,
 Ne će dati u nj da uđu zvuci laži; 780

Da zavodljiv privid sklada ne uleti
 U spokojnu branjevinu mojih grudi;
 Jer mi tada malom srcu propast prijeti,
 Kad u ložnici je samotno bez drugih.

Ne, ne, gospo; srcu nije do stenjanja,
 Nego tvrdo spava, dok još sólo sanja.

Što si tu iznijela da pobio ne bih?
 Ravna staza vodi k pogibeljnu klancu.
 Ja ne mrzim ljubav, već poriv u tebi
 Koji zagrljaje nudi svakom strancu. 790

To zbog ploda činiš? Oh, isprike čudne,
 Kad je razbor svodnik pohotnosti bludne!

Kažeš ljubav? Ljubav na nebu se stani,
 Kad joj znojan blud na zemlji ime ote;
 Pod njezinim krotkim likom on se hrani
 Svježom lijepošću, gdje tisne žig sramote;

Taj pohotni silnik kalja je i bere,
 Ko što gusjenica mlado lišće ždere.

Ljubav tješi kao sunce poslije dažda,
 A blud ko oluja poslije sunca pane; 800
 Blaga proljet ljubavi je svježa vazda,
 Zima bluda do sredine ljeta bane;

Ljubav se ne siti, blud ko proždor mrije;
 Ljubav je sva istina, blud laži sije.

Još bih mogao, al ne smijem još reći:
 Ta je priča stara, a govornik zelen.
 Stog ću sad odavde zaobilj poteći;
 Na mom licu leži sram, u srcu pelen;

Moje uši, što ti bludan govor pamte,
 Porad takva grijeha same ognjem plamte. «

Istrgne se tad iz slatka zagrljaja
 Lijepih ruku kojim na grudi ga veže,
 I pohita trkom preko mračna gaja;
 Ojađenu ljubav ostavlja gdje leže.
 Poput sjajne zvijezde koja s neba krene,
 U noć klizi on iz Venerine zjene.

Kojom za njim strijelja, ko što se sa žala
 Gleda prijatelj što otplovi na lađi,
 Dok se više ne vidi od divljih vala
 Što hrptima skobe oblake u svađi: 820
 Tako zavi crna noć i nesmiljena
 Predmet koji bješe hrana vida njena.

Zapanjena time, ko kad nehotice
 Nekom dragi kamen ispadne u more,
 Il smetena kao noćne lualice
 Kada im se zgasi luč sred kobne gore:
 Tako ležaše u mraku osupnuta,
 Jer izgubi lijepo našašće svog puta.

U srce se zatim tuče, ono ječi,
 Dok okolne špilje, regbi od ganuća, 830
 Ponavljaju njeno stenjanje ko riječi;
 Svrh patnje se patnja dvostruči sve ljuća.
 Plače »Jao! Kuku!« do dvadeset krati,
 A dvadeset jeka dvadesetkrat vrati.

Ona sluša, zatim bugareći žali,
 I smjesta u pjesmu tugaljivu udre:
 Zbog ljubavi mlad je rob, a star budali,
 Zbog ljubavi mudro lude, ludo mudre.
 Vapaj stalno konča tužaljku joj crnu,
 I jeke u zboru stalno isto vrnu. 840

Pjesma joj je dosadna, od noći duža,
 Jer ljubljenim kratke ure dugo traju;
 Misli da drugomu tim veselje pruža
 Tko uživa sam u sličnu ugođaju.

Te opširne priče, koje često počnu,
 Nitko ne sluša, i nikad se ne dočnu.

Jerbo s kime ona noć provesti ima,
 Nego s dosadom zvukova uzaludnih,
 Što krčmarski gromko odgovore svima,
 Ugađajuć volji mudrijaša čudnih?

850

»Tako je« svi jeknu, kad »Tako je« reče;
 A za njom bi nijekali, da ona niječe.

Od odmora trudna, gle, umilna ševa
 S vlažnoga se stana u visine diže,
 Budi jutro kom iz srebrn–grudi sijeва
 Sunce što u svome veličanstvu stiže;
 Ono tako bajoslovno na svijet gleda
 Da se zlatno lašte brijeg i vršci cedra.

Venera ga lijepim dobrojutrom zdravi:
 »Oj, ti jasni bože, oče svega svjetla,
 Od kog svaka svijeća i zvijezda pribavi
 Onaj divni dotok po kojem je svjetla!

860

Tu je sina dočila zemaljska mati;
 On će tebi, ko ti drugom, svjetla dati.«

To rekavši, hita ka mirtinoj česti,
 Čudeć se što jutro već toliko stasa,
 A ona još ne ču o ljubljenom vijesti;
 Osluškuje njegov rog i lavež pasa.

Kadli začu kako snažno ječe zvuci,
 Pa u nagloj žurbi jurnu prema buci.

870

I dok ona trči, grmlje se duž puta
 Hvata njena vrata, il joj lice ljubi,
 Il joj obavija bedro da je sputa;
 Ona divlje krši njihov stisak grubi,
 Poput smlječne srne što nabreklih sisa
 Hrli hranit lane, skrito sred gustiša.

Uto ona čuje gdje urliču hrti,
 Trgne se ko čovjek koji guju zgleđa
 Što mu se na putu kobno svita vrti,
 Pa od silna straha zadrhće i pređa: 880
 Tako bojažljivi glasi pasjeg cvila
 Smetu njezin duh i strave joj ćutila.

Jer zna sada da to nije lagan lov,
 Gone strašna vepa, medvjeda il lava,
 Jer se s jednog mjesta čuje pasji zov,
 Gdje iz glasna skvičanja se širi strava;
 Videć da je neprijatelj takva napast,
 Ustežu se ljupko tko će prvi napast.

Ta joj kobna krika tužno uhom vrvi,
 Iznenadno kroza nj u srce se toči; 890
 Ono, strto sumnjom i strahom bez krvi,
 Blijedom slabošću dojedan osjet koči:
 Tako, kad se pređa vojvoda, vojnici
 Bježe kukavno, ne ostaju u bitci.

Tako stoji i sva trepti od pometnje,
 Ćutila smetena osokolit mora:
 Govori im neka ne plaše se prijetnje,
 To je dječja tlapnja, bezrazložna mora;
 Molbom ih od straha i drhata liječi,
 Kadli spazi lovna vepa u toj riječi. 900

Zapjenjena usta što se sva crvene,
 Kao kad se skupa krv pomiješa s mlijekom,
 Drugi strah rasprostru kroz sve žile njene;
 Ne zna kamo bi tjeskobom gnana prijekom.
 Čas pojuri, stane, čas opet produži,
 Vraća se, da vepra zbog umorstva ruži.

Tisuć strepnja na tisuć je strana puti,
 Te udara stazom kojom natrag stupa;
 Njenu krajnju žurbu oklijevanje smuti,
 Kako pijan mozak obično postupa: 910
 Puna misli, ali ništa ne domisli;
 Svih se laća stvari, ništa ne ostvari.

Ovdje nađe jednog psa, u grmlju sjedi,
 Pa ga pita jadnika za gospodara;
 Ondje drugi liže ranu, protiv zlijedi
 Otrovnih taj blagi melem nema para;
 A tu spazi gdje se tužno mršti treći,
 Pa mu prozbori, a on zaurla pseći.

Kad njegova buka zaglušna već presta,
 Jedan obješene gubice u tuzi, 920
 Crn i mračan, glasom raspara nebesa;
 Nato njemu mnogi odgovore druzi
 Što ponosnim repom po tlu dolje biju,
 Ušima razdrtim tresu, i krv liju.

Kako ubogi se puci svijeta diljem
 Smetu zbog pojava, znamenja i čuda,
 A bojažljive im oči dugo pilje,
 Ulijevajuć u njih proročanstva huda:
 Tako njoj od tužnih znakova dah stane,
 A kad opet jeknu, protiv smrti plane.

»Nasilnice grozna, ružna, suha, svela, 930
 Razdore ljubavi, krezuba sablasti«,
 Tako ona kara smrt, »što li bi htjela,
 Gujavice, strti lijepost, dah mu krasti?
 Dok živ bješe, njegov dah i lijepost pruži
 Miris ljubici, i blistavost na ruži.

Da je mrtav — oh, ne, nije; ti ga ne bi
 Mogla ošinuti, kad mu vidiš lice —
 Oh, da, možda; otkud vid očinji tebi,
 Kad prepuna mržnje biješ nasumice;
 Dob grohnulu gađaš, al promašiš metu, 940
 Podlom strijelom srce raskoliš djetetu.

Da mu reče »Pazi«, čula bi ga rijeti,
 I ćutjela kako tvoja snaga slabi.
 Suđenice će te zbog tog hitca kleti:
 Zadaše ti plijevit ljulj, ti cvijetak zgrabi.
 Za njega je zlatna ljuven–strijela bila,
 Ne pogubna crna što ga usmrtila.

Uzrokuješ takav plač, zar suze piješ?
 Kakvu će ti korist teški jecaj predat? 950
 Zašto htjede da u vječne snove skriješ
 Oči što sve druge oči uče gledat?
 Sad ne mari narav za smrtnu ti jakost,
 Kad joj remek–djelo satr tvoja pakost.«

Tu skršena, poput čovjeka očajna,
 Spusti vjeđe, kanda ustavama jazi
 Plimu kristalnu što s dva obraza bajna
 U dražesnu brazdu njenih grudi slazi;
 Al srebrna kiša kroz brane nabuja,
 I ponovno jaka otvori ih struja. 960

Oh, oči i suze što s uzdarjem zajme!
 U suzama oči, u očima suze:
 Kroz kristale vide tuge uzajamne,
 Tuge što ih ljubak uzdah sušit uze;
 Kano buran dan, čas vjetrovi, čas daždi,
 Uzdah suši obraz, suza opet vlaži.

Razne patnje vrve k njenu stalnom jadu,
 Kao da ih sličnost s njenom boli ravna;
 Sve ih primi, sve se tako trsit znadu,
 Da nazočna svaka bol je regbi glavna, 970
 Al nijedna ne nadjača; tad se skupe
 Ko oblaci snujuć da s neverom hrupe.

Uto začu lovčev doziv izdaleka:
 Još dadiljin poj ne smiri tako čeda.
 Slijedila je grozan privid, a ta jeka
 Puna nadanja raspršiti ga gleda;
 Jer oživjela je radost sad veseli:
 To je Adoniso­v glas, s laskom joj veli.

Tad oseka suze povlačiti stane, 980
 Biserje u staklu, u oku robinje;
 Ipak katkad koji dragulj mimo kane,
 I obraz joj gane na grdnju, kad mine,
 Što prljavu tlu on blatno lice plavi,
 K tomu pjano, dok se ona regbi davi.

Sumnjičava ljubavi, oh, sva u čudu,
 Ne vjeruješ, ali lakovjerno padaš!
 Tvoje zlo i tvoje dobro krajnost budu;
 Od zdvojnosti i od nade smiješno stradaš:
 Prva bezizglednim mislima te dvori,
 Izglednim pak druga tebe brzo mori. 990

Sad razatka ona mrežu što je tkala;

Adonis je živ, i smrt ne valja psovati;

Nije ona ništarijom nju nazvala;

Mrsko će joj ime sada časno štovati:

Kraljica je groblja, i groblje je kraljsko,
Carski vladar svega što je god zemaljsko.

»Ne, ne«, reče ona, »prosti, smrti medna;

Ja se samo šalim, neki strah upoznao

Kad susretoh neman, vepra krvožedna,

Što za milost ne zna, već je uvijek grozan:

Tada tebe, moram priznat, blaga sjeni,
Psovah od straha da ljubav zginu meni.

1000

Nisam kriva, vepar izazva mi jeziki;

Vojvodo nevidljiv, na njem se osveti.

Nepravdu ti on učini, taj stvor jezivi;

Ja izvrših, on je uzročnik kleveti.

Dva jezika ima bol, te ženi valja
Pamet deset žena da s oba upravlja. «

Tako, s ufanjem u živa Adonisa,

Svoju prenaplenu sumnju umanjuje;

I da mu ljepota još bolje zablista,

Poniznom se laskom smrti ulaguje;

O mnogom joj plijenu, kipu, grobu priča,
Pobjede, i djela, i slavu veliča.

1010

»O ljubavi, što sam luda bila«, reče,

»Uboge pameti i toliko glupa,

Da plačem za živim koji mrijeti ne će

Dok sva smrtna vrsta ne zatre se skupa!

Jer kad umre on, s njim i ljepota gine,
A crn kaos stiže čim ljepota mine.

1020

Fuj, ljubavi plaha, puna si bojazni
 Kao čovjek s blagom u lupeškom svijetu!
 Neposvjedočeni povodi isprazni
 Kukavno ti srce lažnom mišlju gnjetu. «
 U toj riječi začu zvuk vesela roga,
 I poskoči nato, zdvojna prije toga.

Kano sokoli na vabilo, poleti;
 Ne svija se trava kojom lako gazi;
 Na žalost u hitnji smotri kako kleti
 Vepar krasno milje njezino porazi: 1030
 Oči joj se, zamrijev od onog što vide,
 Povuku ko zvijezde što se dana stide.

Kako puž, kad nježne rogove mu taknu,
 U školjkastu špilju ustukne od boli,
 Čeka pritajen u tami gdje se maknu,
 I još dugo zatim boji se pomolit:
 Tako njene oči na prizor krvavi
 Potonu u dubok mrak duplja u glavi.

Ondje svoje svjetlo predaše i službu 1040
 Da ih dalje mozak smućeni povede;
 On im zapovjedi ružne noći družbu,
 I da srce više pogledom ne zlijede;
 Ono poput tužna na prijestolju kralja
 Smrtno jeknu zbog njihova poticaja.

Svakog podanika taj udar ponese,
 Kao kad zasušnjen vjetar iz podzemlja,
 Tražeć prolaz, temelj zemaljski zatrese,
 Pa sve ljudske duše prožme grozna zebnja.
 Svaka čest se tako snebi na tu bunu,
 Da joj opet oči s mračna loga sunu: 1050

Otvoriv se, svjetlost nevoljko im klizne
 Na široku ranu što zbog vepra zinu
 Na njegovu boku, gdje suze grimizne
 Smočiše iz rane ljiljansku bjelinu.

Cvijeta, trave, lista, drača blizu nije
 Što mu krv ne krade, kanda s njim je lije.

Jadna Venera tu višnju sućut shvati;
 Glava prema jednom ramenu joj visi;
 Mahnito i nijemo bulazni i pati;
 On ne bješe smrtnik, nije mrtav, misli.

1060

Zglobovi se koče, glas joj se oduze,
 Oči lude što su dosad lile suze.

U ranu mu zuri toliko žestoko
 Da zbog mutna vida tri se zlijedi čine;
 Zatim grdi svoje mrcvareće oko
 Što otvara zijev, gdje nema razderine.

Kanda svaki ud i lice mu dvostruči:
 Često griješi oko, kad se mozak muči.

»Moj jezik za jednim ne izrazi muku,
 A gle, dva su Adonisa mrtva!« reče.
 »Slanih suza nemam, uzdasi u muku,
 Olovno mi srce, oči oganj peče.

1070

Olovo mog srca, na ognju očinjem
 Tali se, da s kapljom vruće želje minem.

Jao, bijedni svijete, kakvo blago gubiš!
 Koje živo lice gledati još vrijedi?
 Koji jezik sad je glazba? Što još ljubiš
 Od ičeg što davno minu, il tek slijedi?

Cvijeće ima slast i šaru i svježinu,
 Al ljepota prava s njim živje i zginu.

1080

Vel i šešir odsad nek ne nosi nitko;
 Sunce vas ni vjetar ne će ljubiti više.
 Bez ljepote, ne strahujte pred gubitkom:
 Prezire vas sunce, vjetar na vas psiče.

Dok Adonis živje, sunce i zrak mrzli,
 Da mu otmu lijepost, tatski su se vrzli.

Stoga bi on šešir nosio na glavi,
 Pod obod bi sunce zavirilo jarko;
 Vjetar bi ga otpuhnuo da se bavi
 Uvojcima; tada Adonis bi plako;

1090

I odmah bi, žaleć mladažno mu doba,
 Da mu suše suze takmila se oba.

Da njegovo lice vidi, lav se krio,
 Ne želeć ga prepast, kraj živice koje.
 Kad se tigar blago zabaviti htio,
 Slušao je krotko njega kako poje.

Vuk na njegov glas bi rastao se s plijenom,
 Ne plašeć tog dana janje bezazleno.

Kad gledaše u potoku svoju sjenu,
 Širile su ribe po njoj zlatne škrge;

1100

Ptice su se tako radovale njemu,
 Te cvrkuću jedne, dok u kljunu druge
 Murve mu i zrele trešnje nosit hoće:
 Izgledom ih hrani, one njega voćem.

Ali gnusan, jeziv i ježolik vepar,
 Što grob samo traži oborenim okom,
 Ni vidio nije na njem ruha lijepa;
 Priređeni doček tomu je svjedokom.

Ako vidje njemu lice, on ga taknu,
 Misleć ga poljubiti, znam, tako ga smaknu.

1110

Točno, točno; tako Adonis je pao:
 S oštrim kopljem jurnu on da veptra smjeri,
 Koji nije zube na nj brusiti stao,
 Već poljupcem htjede da ga razuvjeri;
 Očešav ga s boka, svinja od miline
 Nesvjesno mu derač u prepone rine.

Da sam zubata ko vepar, moram rijeti,
 Ljubljenjem bih njega ubila još prije.
 Al je mrtav on, i nigda ne posveti
 Moju mladost svojom; nek me kletva bije. « 1120
 S tim riječima na tom mjestu pada nice,
 I zgrušanom krvlju mrlja svoje lice.

Pogleda mu usne, a usne mu blijede;
 Za ruke ga hvata, a ruke mu hladne.
 Na uho mu šaptom tužnu priču prede,
 Ko da uši čuju njene riječi jadne.
 S rznice očiju poklopce mu skine;
 Dvije zgasle svijeće leže tu sred tmine.

Dva zrcala, gdje je sama svoju sliku
 Tisuć puta zrela, sad su bez odsjeva; 1130
 Izgubiše krjepost, doskorašnju diku,
 I lišena svrhe sva ljepota snijeva.
 »Čudo doba«, reče, »zato jadim ja
 Što kraj tebe mrtva dan i dalje sja.

Kad si mrtav, sad ću proročanski zborit:
 S ljubavlju će odsad tuga držat korak,
 I tjeskoba će je postojano dvorit,
 Sladak će početak naći, al kraj gorak;
 Nikad ravnoteže, čas više, čas niže,
 Sva ljubavna radost bol joj ne dosiže. 1140

Bit će kolebljiva, lažna, podlost sama;
 Pupiljak, a izgubi u hipu stid;
 Na dnu otrov, a na vrhu slasticama
 Pokrita da vara najoštriji vid;
 Najjače će tijelo najslabijim tvorit,
 Mudrac će zanijemjet, a bluna govorit.

Bit će štedljiva, i rasipat svom snagom;
 Da po mjeri pleše grohlu dob će učit;
 Bogata će rušit, bogca osut blagom; 1150
 Izdječenu hulju siliti da muči;
 Bit će glupo blaga, bijesna poput lude,
 Činit mlada starim, star da dijete bude.

Sumnjat će gdje nema bojazni razloga,
 U najvećoj dvojbi strah je ne će snaći;
 Bit će milosrdna i previše stroga,
 A najpodlija kad pravdom regbi zrači;
 Gdje se smjernom kaže, opaka će biti;
 Strašljive će bodrit, hrabre uplašiti.

Bit će uzrok ratu i užasnoj mori,
 Protiv oca poticat na svađu sina; 1160
 Kao vatri osušena tvar što gori,
 Svakoj buni podanica i sluškinja.
 Kad smrt moju ljubav u pupoljku strati,
 Ljubavnici ne će ljubav uživati. «

Mladić što ležашe mrtav, toga trena,
 Rasplinu se njoj iz vida poput pare;
 A iz krvi što je po tlu prolivena
 Cvijet purpuran niče, po njem bijele šare,
 Te se kao njegov blijedi obraz čini
 Gdje se kapi krvi krugle na bjelini. 1170

Prigne glavu da miriše nikli cvijet,
S Adonisovim ga dahom prispodobu;
Kaže, njezina će njedra bit mu klijet,
Pošto joj ga smrt u grabežu zarobi.

Zatim ubra stapku, a prijelom se zali
Sokom zelen–kapi, njoj na suze nalik.

»Jadni cvijete, slađeg oca slatka draži«,
Reče, »to je način tvoga roditelja,
Da zbog svake male boli oči vlaži;
Da raste za sebe bila mu je želja, 1180
I tebi je; ali znaj da isto prudi
U krvi mu venut il na mojoj grudi.

Moja grud je bila postelja tvom ocu;
Ti si baštinik, ti imaš pravo na nju.
Gle, u praznoj zipci počini na koncu;
Srce će te bilom ljuljat noću i danju.
Nijedna minuta sata proći ne će
Da ne ljubnem slatke ljubavi mi cvijeće.

Tako umorna od svijeta, ona kreće;
Golubice spregne srebrne, ter s njima
Gospodarica se uzdiže i lijeće
Na kočiji lakoj pustim nebesima;
A pravac je Paf, gdje kraljica im kani
Da se zatoči i neviđena stani.

1190